

Национална програма от мерки за контрол на картофен молец (*Phthorimaea operculella* Zell) при картофи

Автор(и): Растителна защита
Дата: 18.12.2017 Брой: 12/2017

Изготвянето на Националната програма от мерки за контрол срещу картофеният молец Phthorimaea operculella се налага с цел ограничаване загубите причинени от неприятеля в страната, чрез определяне на пакет от мерки за мониторинг и контрол. Настоящата програма е предназначена за специалисти – агрономи и земеделски производители, в тяхната дейност по опазване на растенията от неприятеля.

Картофеният молец (*Phthorimaea operculella* Zell) е опасен вредител по културни и диви видове от сем. Картофови (*Solanaceae*). Неприятелят произхожда от Южна и Централна Америка и е разпространен в повече от 90 страни в света. Притежава изключително широка екологична пластичност и адаптивност към различни климатични условия. Картофеният молец причинява значителни загуби, както на полето през вегетацията, така и след прибиране на реколтата в картофохранилищата. Вредителят напада основно картофи и тютюн, но може да се изхрани също и с патладжан, домати, пипер и плевелни растения.

В България картофеният молец е установен за първи път през 1950 г. по картофи в околностите на гр. Петрич (Станев, Кайтазов, 1960). През 1960 г.

Неприятелят е открит в района на Пловдив, Хасково, Стара Загора, Благоевград, Кюстендил, Пазарджик, Смолян и Кърджали. През 2008 г. е установено разширяване в разпространението на вида към югозападната и централната южна част на страната, както и навлизане в югоизточната и североизточната част. Районите на разпространение на картофения молец в България са: Благоевград, Варна, Кюстендил, Перник, Самоков, Ихтиман, Пазарджик, Пловдив, Смолян, Кърджали, Хасково, Стара Загора, Бургас, Балчик и Добрич.

Картофеният молец вреди в стадий гъсеница по растенията на полето и по клубените на картофите в хранилища. В характера на повредите при отделните растения и растителни части се наблюдава известно различие:

Картофи – Силно нападнатите листа засъхват и загиват. Гъсениците напускат такива листа и навлизат в стъблото, като изгризват ходове, които са насочени надолу, към клубените. С навлизането на гъсениците в стъблото, вредата се увеличава, защото започва увяхване на тази част от растението, която се намира над повредата. По листата - излюпените гъсеници навлизат в растителните тъкани, където се хранят, образувайки мини. На преминаваща светлина мините прозират и в тях се виждат гъсеници и екскременти. След това гъсениците преминават в тъканите на стъблото и то отмира. По клубените - нападат се в периода от “завяхване на листната маса” до прибиране на реколтата или при съхранение в картофохранилищата.

Идентификацията на повредите от картофения молец не е възможно да се установят само по повредите на листата, **защото мините по листата образувани от ларвите на картофения молец *Phthorimaea operculella* и доматения миниращ молец *Tuta absoluta* са идентични.**

Визуалното установяване на вида е възможно по разликата между ларвите. Те се различават по оцветяването на преднегръдния щит и първия гръден сегмент, които при картофения молец *Phthorimaea operculella* са оцветени еднородно в кафяво, докато при *Tuta absoluta* цялото тяло е белезникаво до зелено на цвят, а върху преднегръдния щит има ясно изразена по-тъмна фигура с формата на дъга.

Контрол на неприятеля

Агротехнически мерки при картофи

1. Да се използва здрав посадъчен материал.
2. Клубените да се засаждат на дълбочина 18-20 см.
3. Да се използват сортове, които залагат клубени на по-голяма дълбочина в почвата.
4. Редовна обработка на почвата.
5. Последното загърляне да осигури поне 5 см почва над клубените. Клубени на дълбочина над 4-5 см не се нападат от картофения молец.
6. Подържане на оптимална влажност на почвата - да не се образуват пукнатини.
7. Навременно прибиране на картофите - клубените да се изваждат преди стъблата да са засъхнали, а извадените клубени да се прибират незабавно в хранилища. Колкото по-дълго време изсъхналите стъбла и неизвадените клубени останат на полето, толкова е по-голяма опасността от повреди. Не

трябва да се допуска извадени картофи да остават да нащуват на полето. В случай, че се налага, те трябва да се покриват с платнище, за да не се допусне снасяне на яйца от пеперудите върху клубените.

8. Да се унищожат растителните остатъци на полето (чрез изгаряне или дълбоко заравяне в почвата).

9. Всички клубени с видими повреди да се унищожат (изваряване, третиране с инсектициди и заравяне над 30 см в почвата).

В хранилища:

В хранилища с регулиран температурен режим, клубените да се съхраняват при температура 3-4°C. При тази температура основната част на вредителя във всички стадии на развитие загива. Тъй като **картофеният молец е много чувствителен на ниски температури, възможно е пълно опазване на клубените при оптимална температура на съхранение. При температура по-ниска от 10°C ниприятеля не се развива.**

В стопанства с висока култура на земеделие, картофеният молец не нанася повреди от икономическо значение нито на полето, нито при съхранението на клубените. Популационната плътност на *Phthorimaea operculella* се повишава в края на вегетацията на картофите и колкото по-дълго изсъхналите стъбла и неизвадените клубени останат на полето, толкова по-голяма е вероятността от зараза.

Всички продукти за растителна защита, които се пускат на пазара и се употребяват за контрол на картофен молец *Phthorimaea operculella* в България, трябва да са разрешени със заповед на изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните съгласно изискванията на чл.14 от Закона за защита на растенията.

Националната програма е разработена на основание чл. 6, т. 2 от Закона за защита на растенията от Българска агенция по безопасност на храните – дирекция „РЗ и ККППЗ”, дирекция „ПРЗТ” и Централна лаборатория по карантина на растенията. В нея са ползвани материали, научни разработки, данни, таблици, презентации, снимков материал от EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organization), Oregon State University, Всероссийский центр карантина растений и други.

Националната програма от мерки за контрол на картофен молец (*Phthorimaea operculella* Zell) при картофи може да видите **ТУК**.